

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Стоил Мавродиев

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Автор: Христо Попниколов

Тема: „Психологическа защитна доминанта на обвиняемия по време на разпит в досъдебната и съдебната фаза на наказателния процес“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Христо Попниколов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски“, включва всички необходими документи, в т.ч. автореферат и публикации по темата. Процедурата е законосъобразна.

2. Актуалност на тематиката

Привличането на дадено лице като обвиняем и воденето с него на процесуално-следствени действия, разпити и др. е дистрес за него. Психичният апарат разполага с възможности за снемане на стреса и тревожността и това става чрез създаването и прилагането на съответни защитни механизми и стратегии. Темата, към която се обръща докторант Попниколов е разположена в полето на криминалната и юридическата психология и има теоретични и приложни измерения. Както добре отбелязва докторантът, познаването на защитните стратегии от органите на досъдебното и съдебно производство ще им помогне по-ефективно да извършват своята работа, а също така да вникнат по-дълбоко в преживяванията на лицата, с които работят. Всичкото това прави предметът на дисертационното изследване актуален и значим, още повече, че подобно научно изследване не е реализирано у нас.

3. Познаване на проблема

Христо Попниколов демонстрира отлично познаване на въпросите, свързани с прилагането на психичните стратегии (психична защитната доминанта), които обвиняемите използват в досъдебната и съдебна фаза. Експертизата на автора е „подплатена“ и от базисното му образование като юрист.

Изключително компетентно и многостранно е изследван конструктът „психична защитна доминанта“. Мостът от правото към психологията е позволил да се очертаят както правните, така и психологичната страна на феномените, предмет на дисертационното изследване.

4. Методика на изследването

Концепцията на дисертационния труд разкрива добре осмислена и оригинална идея, която е изследвана задълбочено.

Целта, задачите и хипотезите са формулирани прецизно. Същите са логически свързани.

Предвид спецификата на ситуацията, в която са поставени изследваните лица, са използвани релевантни методи за емпирично събиране на данни, включващи психологични тестове, проективни методи и др.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд има класическа структура и е разгърнат в общ обем от 208 страници. В съдържателно отношение са обособени три основни глави. Теоретичният анализ показва задълбочено познаване на въпросите, свързани с поведението и преживяванията на лицата, привлечени за обвиняеми, тяхното психично състояние и начините им на организиране на своята защита. Акцент в научния труд е спецификата на воденето на разпит, същият е осветлен многопланово и е акцентирано върху неговото отражение при обвиняемите. Във връзка с това са изследвани в теоретичен план стратегиите за провеждане на разпита.

Концептуалният модел включва операционализиране на защитната психична доминанта и създаването, и апробирането на модел за водене на разпит, изводим от получените емпирични данни, и съобразен с психичното състояние на лицата. Диференцирането на психичната защитна доминанта на структурно равнище е позволило на автора да опише и анализира функциите на различните компоненти в изграждането на динамичният модел на защита.

Получени са богати и ценни данни за криминалната психология и юридическа практика, свързана с воденето на разпит на обвиняемите. Същите са подложени на съответни статистически процедури. Предизвикателство пред докторанта е интерпретирането на резултатите от проективните методи, които са съотнесени към резултатите от психологичните тестове.

Попниколов демонстрира много добри аналитични способности, които са му позволили да направи феноменологичен анализ на изследвания феномен.

Изводите са релевантни на получените данни и имат теоретична и приложна стойност, и насоченост.

Приносите на дисертационния труд могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Направен е задълбочен теоретичен анализ на основните конструкти, предмет на дисертационния труд; очертана е спецификата, динамиката и проявленията на психичната защитна доминанта на обвиняемите;

- Реализирано е сложно и оригинално емпирично изследване;

- Създаден е собствен модел за водене на разпит.

Приносите имат теоретична и подчертано практическа значимост и приложимост, същите са приложими в практиката на криминалния психолог и в дейността на органите на досъдебното и съдебно производство.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите са пряко свързани с тематиката на научния труд. Същите са публикувани в реномирани и индексирани списания.

Дисертационния труд е дело на докторанта. Приносите и получените резултати са негова лична заслуга.

7. Автореферат

В структурно отношение авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията. Представени са основните теоретични постановки, дизайна и резултатите от собственото проучване.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на авторът да публикува своята дисертация като монография и да продължи изследванията си в тази посока.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията е реализирана на високо научно равнище и отговаря на утвърдените изисквания за подобен научен труд; съдържа научни и научно-приложни резултати.

Христо Попниколов притежава добри изследователски компетентности и психологични познания.

Предвид на горното, убедено давам своята положителна оценка за реализирания научен труд, и ще гласувам ЗА присъждането на образователната и научна степен 'доктор' на Христо Попниколов по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология; докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

31.08.2021 г.

Изготвил становището:

доц . д-р С. Мавродиев